

Bölüm 1

YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİNDE İPUCU TEMELLİ BAKIM

Sibel Serap CEYLAN¹

GİRİŞ

Dünyada her yıl yaklaşık 15 milyon bebek doğmaktadır. Doğan her 10 bebekten biri de prematüredir. Prematüre doğum nedeniyle her yıl 1,1 milyon bebek ölmekte, hayatta kalanlar da ise öğrenme, görme veya işitme engeli gibi sekeller görülmektedir (WHO, 2012). Prematürelilik nedeniyle ölüm, 5 yaş altı ölüm nedenlerinin pnömoniden sonra ikincisidir. Neonatal ölüm nedenleri ise prematürelilik, doğumla ilişkili komplikasyonlar ve neonatal sepsistir (World health statistics, 2016).

Sağlık sorunu olan ve prematüre bebekler, uterus dışındaki ortama uyum sağlayacak kadar gelişemedikleri için yaşamlarını sürdürebilmek için Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesindeki (YYBÜ) bakım ve tedaviye gereksinimleri vardır. Fetüs anne karnında sıcak, karanlık, yerçekimsiz bir ortamda bulunmaktadır. Ancak doğumla birlikte bu ortam değişmektedir. Yenidoğan yoğun bakım ortamı intrauterin ortama göre bebeklerin büyüme gelişme sürecini olumsuz etkileyen, gürültülü, aşırı aydınlık, ağırlı ve stresli işlemlerle doludur (Bradley & Ritter, 2014; Gardner & ark., 2011a). Doğumdan itibaren YYBÜ’nde kalan bebekler sık sık ağırlı ve stresli işleme ve uyarana maruz kalmaktadır. Tüm bunlar bebeğin daha fazla enerji harcamasına, iyileşme ve büyüme sürecinin, organizasyon yeteneğinin bozulmasına neden olmaktadır (Gardner & ark., 2011a; Altimier & White, 2014). YYBÜ’de yönetilmeyen ya da yetersiz yönetilen stres ve ağrı travmatiktir. Her stres ağırlı olmayabilir, ama her ağrı stres tepkisi yaratır. Bu nedenle YYBÜ’de stres ve ağrıyı önlemek, değerlendirmek ve yönetmek yenidoğan çalışanları için ahlaki bir zorunluluktur. Bu nedenle sağlık çalışanlarından YYBÜ’de yatmanın

¹ Öğr. Gör. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ssceylan@pau.edu.tr.

korunmasına ve stabilize edilmesine yardımcı olacak ikinci bir kişi olmalıdır. Bu destek bebekte orta hat pozisyonunun korunmasında önemlidir. Pozisyon elle yada bebeği gevşek bir şekilde sarmalayarak verilebilmektedir (Covenant Health, 2016).

Aile merkezli bakım

Ebeveynler bebeklerin birincil bakım vericileridir. Bu nedenle ebeveynlerin bakıma katılması desteklenmeli, davranışlar ipuçları öğretilmelidir. Böylece ebeveynlik becerilerinin gelişmesine de olumlu katkı sağlanabilmektedir (Altimer & White, 2014; Als, 1982).

SONUÇ

Bir bebeğin davranışsal ipuçlarını değerlendirerek bakımın planlanması/uygulanması, stabilize ve nörogelişimsel bütünlüğü kolaylaştırmaya yönelik yapılan değişiklikler, bebeğin büyüme, olgunlaşması ve iyileşme sürecinde olumlu etkilemektedir. YYBÜ'de bebeğin kalma süresinin kısaltılması, YYBÜ'de kalmanın olumsuz sonuçlarının ve maliyetin azaltılması için ipucu temelli bakım önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, A., Çiğdem, Z., Yıldız, S., et al. (2011). N-Pass: Yenidoğanda ağrı/ajitasyon, sedasyon ölçeğinin türkçe uyarlaması-akut ağrıda geçerlilik-güvenirlilik ve uygulama çalışması. *Osmangazi Tıp Dergisi*,33, 19-31.
- Akcan, E. & Yiğit, R. (2015). Prematüre Bebek Ağrı Profili: Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği. *FÜ Sağlık Bil Tıp Derg*,29, 97-102.
- Akdovan, T. & Yıldırım, Z. (1999). Sağlıklı yenidoğanlarda ağrının değerlendirilmesi, emzik verme ve kucağa alma yönteminin etkisinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*
- Als, H. (1982). Toward a synactive theory of development: Promise for the assessment and support of infant individuality. *Infant Mental Health Journal*,3(4), 229-243.Doi: 10.1002/1097-0355(198224)3:4<229::AID-IMHJ2280030405>3.0.CO;2-H.
- Als, H, Duffy, F.H. & McAnulty G.B. (1988a). Behavioral differences between preterm and full-term newborns as measured with the APIB System Scores: I. *Infant Behav Dev*, 11, 305-318. Doi: 10.1016/0163-6383(88)90016-1.
- Als, H., Duffy, F.& McAnulty, G. (1988b). The APIB: An assessment of functional competence in preterm and fullterm newborns regardless of gestational age at birth: II. *Infant Behav Dev*, 11, 319-331. Doi: 10.1016/0163-6383(88)90017-3
- Als, H. (1999). Reading the premature infants. In E. Goldson (Ed.), *Nurturing the premature infants: Developmental interventions in the Neonatal Intensive Care Unit.* (pp.18-85) New York: Oxford University Press.
- Altimer, L.& White, R.D.(2014). The neonatal intensive care (NICU) environment. In: Kenner C& Lott JW (Eds), *Comprehensive Neonatal Nursing Care.*(5th ed., pp. 722-735). Newyork: Springer.
- Arpacı, T. & Altay, N. (2017). Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde bireyselleştirilmiş gelişimsel bakım: Güncel yaklaşımlar. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*, 9 (3), 245-54.Doi: 10.5336/nurses.2017-55289

- Başbakkal, Z. (2016). Uykunun korunması. (Zümrüt Başbakkal, Figen Yardımcı, Nurdan Akçay Di-
dişen Çev.Ed.) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitelerinde Dönüşümsel Hemşirelik Travma Bilgisi
içeren yaşa uygun bakım içinde (s.81-92). Ankara: Nobel.
- Bayraktar, S. & Gözen D. (2015). Preterm yenidoğanda ağrıyı değerlendirmede kullanılan EDIN
ölçeğinin geçerlik-güvenirlik çalışması. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bingham, P.M., Ashikaga, T. & Abbasi S. (2012). Relationship of neonatal oral motor assessment
scale to feeding performance of premature infants. *Journal of Neonatal Nursing*, 18(1), 30-36.
Doi:10.1016/j.jnn.2010.09.004
- Bradley, C. & Ritter, R. (2014). Developmental care for the sick and preterm infant. In: Kenner C &
Lott JW. (Eds), *Comprehensive Neonatal Nursing Care*. (5th ed., pp. 925-931). New York: Springer.
- Burke, S. (2018). Systematic review of developmental care interventions in the neonatal intensive care
unit since 2006. *Journal of Child Health Care*, 22(2), 269-286. Doi:10.1177/1367493517753085
- Carrier, C.T. (2010). Developmental support In: Verklan MT & Walden M. (Eds). *Core Curriculum
for neonatal intensive care nursing*, AWHONN. (4th ed., pp. 208-232). Missouri: Saunders el-
sevier
- Ceylan, S.S. & Bolışık, B. (2017a). Yenidoğan bebeklerde ALPS-Neo ağrı ve stres değerlendirme
ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Pam Tıp Derg*, 1, 45-52. Doi: 10.5505/ptd.2017.07769
- Ceylan, S.S. & Bolışık, B. (2017b). Yenidoğan stres ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi.
ACU Sağlık Bil Derg, 2, 97-103.
- Crowe, L., Chang, A. & Wallace K. (2012). Instruments for assessing readiness to commence suck
feeds in preterm infants: Effects on time to establish full oral feeding and duration of hos-
pitalisation. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 4, CD005586. Doi:10.1002/14651858.
CD005586.pub2
- Coughlin, M. E. (2014). *Transformative nursing in the NICU trauma informed age-appropriate care*.
New York, NY: Springer.
- Debillon, T., Zupan, V., Ravault, N. et al. (2001). Development and initial validation of the EDIN
scale, a new tool for assessing prolonged pain in preterm infants. *Archives of Disease in Chil-
dhood-Fetal and Neonatal Edition*, 85(1), F36-F41.
- Fujinaga, C.I., de Moraes, S.A., Zamberlan-Amorim N.E. et al. (2013). Clinical validation of the
Preterm Oral Feeding Readiness Assessment Scale. *Revista Latino-Americana de Enfermagem*,
21 Spec No, 140-145. Doi:10.1590/S0104-11692013000700018
- Gardner, S.L., Enzman-Hines, M. & Dickey, L.A. (2011). Pain and pain relief. In: Sandra L. Gard-
ner, Brian S. Carter, Mary Enzman Hines, Jacinto A. Hernandez (Eds). *Merenstein & Gardner's
Handbook of Neonatal Intensive Care*. (7th ed. pp. 223-269). St Louis, Elsevier.
- Gardner, S.L. & Goldson, E. (2011). The Neonate and the environment impact on development. In:
Sandra L. Gardner, Brian S. Carter, Mary Enzman Hines, Jacinto A. Hernandez (Eds). *Meren-
stein & Gardner's Handbook of Neonatal Intensive Care*. 7th ed. pp.270-332). St Louis, Elsevier.
- Gianni, M.L., Sannino, P., Bezze, E. et al. (2017). Usefulness of the Infant Driven Scale in the early
identification of preterm infants at risk for delayed oral feeding independency. *Early human
development*, 115, 18-22. Doi: 10.1016/j.earlhumdev.2017.08.008
- Gözen, D. & Girgin B.A. (2017). Preterm Bebeklerde Oral Beslenmeyi Destekleyici Kanıt Dayalı
Girisimler/Evidence-Based Interventions Supporting Oral Feeding in Preterm Infants. *Clinical
and Experimental Health Sciences*, 7(4), 171-175. Doi: 10.5152/clinexphealthsci.2017.327
- Grunau, R.V. & Craig, K.D. (1987). Pain expression in neonates: facial action and cry. *Pain*, 28 (3),
395-410. Doi: 10.1016/0304-3959(87)90073-X
- Gill, N.E., Behnke, M., Conlon, M. et al. (1988). Effect of nonnutritive sucking on behavioral sta-
te in preterm infants before feeding. *Nursing Research*, 37, 347-350. Doi: 10.1097/00006199-
198811000-00007
- Hannah, L.A. (2010). Awareness of preterm infants' behavioural cues: a survey of neonatal nurses in
three Scottish neonatal units. *Infant*, 6, 78-82.

- Hawthorne, J. (2005). Using the Neonatal Behavioural Assessment Scale to support parent-infant relationships. *Infant*,1, 213-218.
- Holditch-Davis, D. & Blackburn, S.T. (2014) Neurobehavioral Development. In: Kenner C & Lott JW (Eds), *Comprehensive Neonatal Nursing Care*. (5th ed., pp. 689-721). Newyork: Springer.
- Hummel, P., Puchalski, M., Creech, S.D. et al. (2008) Clinical reliability and validity of the N-PASS: neonatal pain, agitation and sedation scale with prolonged pain. *Journal of Perinatology*, 28(1), 55-60. Doi:10.1038/sjpp.7211861
- Idrees, S.A.M. & Hassan, R.E.S. (2018) Practice-based guidance for nurses about the behavioral cues exhibited from preterm infants. *Journal of Nursing and Health Science (IOSR-JNHS)*, 7(85), 1-8. Doi: 10.9790/1959-0705070108
- Kahraman, A., Başbakkal, Z. & Yalaz M. (2014). Yenidoğan Konfor Davranış Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği. *Ulusallararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-11. Doi: 10.17371/UHD.2014210143
- Keels, E., Sethna, N., Watterberg, K.L., et al. (2016). Prevention and management of procedural pain in the neonate: an update. *Pediatrics*,137 (2), e20154271. Doi: 10.1542/peds.2015-4271
- Krechel, S.W. & Bildner, J. (1995). CRIES: A new neonatal postoperative pain measurement score. Initial testing of validity and reliability. *Paediatr Anaest*, 5(1), 53-61. Doi: 10.1111/j.1460-9592.1995.tb00242.x
- Küçük Alemdar, D. & Güdücü Tüfekci, F. (2015). Premature bebek konfor ölçeği'nin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği. *Journal of Education and Research in Nursing*, 12(2), 142-148. Doi:10.5222/HEAD.2015.142
- Lawrence, J., Alcock, D., McGrath, P. et al. (1993). The development of a tool to assess neonatal pain. *Neonatal Network*, 12(6), 59-66.
- Lester, B.M. & Tronick, E.Z. (2004). The neonatal intensive care unit network neurobehavioral scale procedures. *Pediatrics*, 113(Supplement 2), 641-667.
- Liaw, J.J., Chen, S.Y. & Yin, Y.T. (2004). Nurses' beliefs and values about doing cue-based care in an NICU in Taiwan. *The journal of nursing research: JNR*, 12(4), 275-286. Doi: 10.1097/01.JNR.0000387512.36996.4c
- Lubbe, W. (2018). Clinicians guide for cue-based transition to oral feeding in preterm infants: An easy-to-use clinical guide. *Journal of evaluation in clinical practice*, 24(1), 80-88. Doi: 10.1111/jep.12721
- Lundqvist, P., Kleberg, A., Edberg, A.K. et al. (2014). Development and psychometric properties of the Swedish ALPS-Neo pain and stress assessment scale for newborn infants. *Acta Paediatrica*,103(8), 833-839. Doi:10.1111/apa.12672
- March of Dimes, PMNCH, Save the children, WHO (2012). born too soon: the global action report on preterm birth. In: Howson CP, Kinney MV, Lawn JE editors. World Health Organization. Geneva.
- Moody, C., Callahan, T.J., Aldrich, H. et al. (2017). Early initiation of newborn individualized developmental care and assessment program (NIDCAP) reduces length of stay: A quality improvement project. *Journal of Pediatric Nursing*, 32, 59-63. Doi: 10.1016/j.pedn.2016.11.001.
- Newland, L., L'Huillier, M.W., Petrey, B. et al. (2013). Implementation of cue-based feeding in a level III NICU. *Neonatal Network*, 32(2), 132-137. Doi: 10.1891/0730-0832.32.2.132
- Newnham, C.A., Inder, T.E. & Milgrom, J. (2009). Measuring preterm cumulative stressors within the NICU: the Neonatal Infant Stressor Scale. *Early human development*, 85(9), 549-555. Doi: 10.1016/j.earlhumdev.2009.05.002
- Peng, N.H., Bachman, J., Jenkins, R. et al. (2009). Relationships between environmental stressors and stress biobehavioral responses of preterm infants in NICU. *The Journal of perinatal & neonatal nursing*, 23(4), 363-371. Doi:10.1097/JPN.0b013e3181b3d3fd
- Puckett, B., Grover, V.K., Holt, T. et al. (2008). Cue-based feeding for preterm infants: a prospective trial. *American journal of perinatology*, 25(10), 623-628. Doi: 10.1055/s-0028-1090583
- Sarı, H.Y. & Çiğdem Z. (2013). Gestasyon haftalarına göre bebeğin gelişimsel bakımının planlanması. *DEUHYO ED*, 6,40-48.

- Shaker, C.S. (2013). Cue-based co-regulated feeding in the neonatal intensive care unit: supporting parents in learning to feed their preterm infant. *Newborn and Infant Nursing Reviews*, 13(1), 51-55. Doi: 10.1053/j.nainr.2012.12.009
- Spruill, C. T. (2015). Developmental support. In M. T. Verklan, & M. Walden (Eds.), *Core curriculum for neonatal intensive care nursing* (5th ed., chap. 11, pp. 197-215). St. Louis, MO: Elsevier Saunders.
- Stevens, B., Johnston, C., Patrica, P., et al. (1996). Premature Infant Pain Profile: development and initial validation. *The Clinical journal of pain*, 12(1), 13-22.
- Sullivan, M.C., Miller, R.J., Fontaine, L.A. et al. (2012). Refining Neurobehavioral Assessment of the High-Risk Infant Using the NICU Network Neurobehavioral Scale. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 41(1), 17-23. Doi: 10.1111/j.1552-6909.2011.01322.x
- Walden, M. (2014). Pain in the newborn and infant. In: Kenner C, Looft JW. (Eds). *Comprehensive neonatal nursing care*. Newyork:Springer.
- Tham, E.K., Schneider, N. & Broekman, B.F. (2017). Infant sleep and its relation with cognition and growth: a narrative review. *Nature and science of sleep*, 9, 135-149. Doi: 10.2147/NSS.S125992
- Thoyre, S.M., Shaker, C.S. & Pridham, K.F. (2005). The early feeding skills assessment for preterm infants. *Neonatal Network*, 24(3), 7-16. Doi:10.1891/0730-0832.24.3.7
- Tosun, Ö. & Erdem, E. (2013). Aromaterapi, müzikterapi ve vibrasyon uygulamalarının yenidoğanın stres ve davranışları üzerine etkisi. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kayseri*.
- van Dijk, M., Roofthoof, D.W., Anand KJ. et al. (2009). Taking up the challenge of measuring prolonged pain in (premature) neonates: the COMFORTneo scale seems promising. *The Clinical journal of pain*, 25(7), 607-616. Doi: 10.1097/AJP.0b013e3181a5b52a
- World health statistics 2016: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals. (Accessed 03 February 2017) Available from: http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/2016/en/
- Yang, S.C., Yang, A. & Chang Y.J. (2014). Validation of Actiwatch for assessment of sleep-wake states in preterm infants. *Asian Nursing Research*, 8(3), 201-206. Doi: 10.1016/j.anr.2014.06.002
- Yıldız, S. (2008). Dünyada ve ülkemizde yenidoğan hemşireliği. *Türkan Dağoğlu, Gülay Görak (Eds.) Temel Neonatoloji ve Hemşirelik İlkeleri içinde (s.3-16)*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
- Sydney Local Health District. *Newborn Care Nursing Guidelines. Neonatal Individualised Care Protocols for Intensive Care*. (Accessed 03 February 2017) Available from: https://www.slhd.nsw.gov.au/RPA/neonatal%5Ccontent/pdf/Nursing%20Guidelines/Cuebased_care.pdf
- Covenant Health (2016) *Neonatal Policy & Procedures Manual Cues-based care*. (Accessed 03 February 2017) Available from: http://extcontent.covenanthealth.ca/Policy/Cue_Based_Care.pdf
- Zhang, X., Lee, S.Y., Chen, J. et al. (2016). Factors influencing implementation of developmental care among NICU nurses in China. *Clinical nursing research*, 25(3), 238-253. Doi: 10.1177/1054773814547229